DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICO-PRACTICA,

DE TVENDA ET RESTITVENDA NAVIGANTIVM SANITATE,

QVAM

VELIFICANTE NVMINIS SVPREMI GRATIA,

RECTORE VNIVERSITATIS MAGNIFICO,

DN. TOBIA JAC. REINHARTH,

JCto, RELIQVA,

INCLYTA FACVLTATE MEDICA IN PER-ANTIQVA HIERANA GRATIOSE INDVLGENTE,

LOCO SPECTABILIS EJVSDEM DOMINI EX-DECANI, MORBO IMPEDITI,

PRÆSIDE,

DN. D. ANDREA ELIA BÜCHNER,

SAC. CÆSAR. MAJEST. ARCHIAT. ET COMIT. PALAT. S. R. I. NOBILI, EPHEMERIDVM ACADEM. CÆSAR. NAT. CVRIOSOR. DIRECTORE, INSTITVT. MED. PROF. PVBL. ET FACVLT. MED. ASSESS. EXTRAORDINARIO,

PATRONO ET FAVTORE SVO SVMME DEVENERANDO,

PRO GRADV DOCTORIS

VNA CVM SVMMIS EIDEM ANNEXIS PRIVILEGIIS ET IMMVNITATIBVS LEGITIME ADIPISCENDO,

PVBLICÆ ERVDITORVM CENSVRÆ SVBMITTIT

CHRISTIANVS GODOFR. SEEBACH,

Tænnstadio-Thuringus,

Practicus Archangelopolitanus in Russia Occidentali.

IN AVDITORIO MAJORI COLLEGII MAJORIS, HORIS CONSVETIS.

DIE XVIII. JVNII MDCC XXXV.

ERFORDIÆ, Typis HERINGII, Acad. Typogr.

AVGVSTISSIMÆ INVICTISSIMÆ
AC POTENTISSIMÆ
PRINCIPI AC DOMINÆ,
DOMINÆ
ANNÆ IVA-
NOWNÆ,
IMPERATRICI ET ABSOLVTÆ
POTESTATIS DOMINÆ TO-
TIVS RVSSIÆ
MOSCOVIÆ, KIOVIÆ ET NOVOGARDIÆ
MAGNÆ,
PRINCIPI CASANI, ASTRACANI ET
SIBERIÆ, DOMINÆ PLESCOVIÆ,
MAGNÆ DVCISSÆ SMOLENSCII,
DVCISSÆ ESTHONIÆ, LIVONIÆ ET
CARELIÆ, TVERIÆ, PARMIÆ, WIATKÆ,
BVLGARIÆ ET ALIORVM REGNO-
RVM,

MAGNÆ DVCISSÆ NOVOGARDIÆ INFERIORIS, CZERNICHOVIÆ, REZANIÆ, ROSTHOVIÆ, JEROSLAVIÆ, BIELÆ OZORÆ, VDORIÆ, OBDORIÆ, CONDINIÆ,

IMPERATRICI OMNIVM SEPTENTRIONEM VERSVS SITARVM TERRARVM, DOMINÆ REGIONVM TVERIÆ ET CASTALIÆ,

HÆREDITARIÆ DOMINÆ PROVINCIARVM GEORGIÆ, CABARDIÆ, CIRCASSIÆ ET DVCATVS GORKI, &c. &c.

IMPERATRICI
AC
DOMINÆ SVÆ
LONGE CLEMENTISSIMÆ,

CVM
HVMILLIMA AC DEVOTISSIMA ANIMI SVBJECTIONE
SALVTEM!

AUGUSTISSIMA, INVICTISSIMA AC POTENTISSIMA
IMPERATRIX.

I, quos ſupremo rerum faſtigio Divina impoſuit Majeſtas, devoto ſemper officio venerari liceret iis, quorum parata ſunt ad nutum atque omni tempore promptiſſima obſequia, neutiquam ſane hoc demum die MAJESTATI VESTRÆ demiſſa

animi ſubjectione litarem, qui jam diu ex immenſa congratulantium fideliſſimorum ſubditorum turba proferri deſiderans, victricia in vicinos rebelles arma cum maxima Chriſtiani orbis parte veneror & ſplendidiſſimos porro tam de iis, quam Imperii Romano-Germanici hoſtibus Triumphos adeo demiſſo animi cultu auguror, quo nec major â me expectari, nec ſanctior ab ullo offerri poteſt. Aſt vero, cum non deceat aut liceat ad ſublimem, in quo nunc eminet MAJESTAS VESTRA, thronum propius adrepere non vocatos, aut nullo alio, niſi præſtandi obſequii, prætextu, animum â gravibus & pro publico omnium bono vigilantibus curis, inter tot tantosque labores, in quibus aſſidue, pro orbis ac Imperii ſalute, verſatur, divertere, novo utique propterea devotionis genere ad hoc opus eſſe mihi deprehendi. In cujus anxia dum verſor meditatione, quibusvis aliis ex veterum aut noſtræ ætatis ingenio & uſu exquiſitis,

at-

atque, ceu tanta VESTRA MAJESTATE inferioribus, merito rejectis, ad leves hasce studiorum meorum Academicorum primitias confugere, hasque, veniam insimul huic meæ immensæ audaciæ indulgeri humillime efflagitans, Augustissimo NOMINI VESTRO devotissime consecratas, tamquam prima obsequii & studiorum libamenta, sacro pulvinari submittere decrevi, quoniam isthoc unum felicitati meæ adhuc deesse videbatur, ut de CAESAREA tutela ac gratia securus, animum reciperem & alacritatem, eoque majori posthac cura studioque Praxin Medicam, quam per plures jam jam annos in extremis vastissimi Imperii Russici finibus, *Archangelopoli* nimirum, sanitati fidelissimorum VESTRORVM subditorum invigilans, exercui, nunc reassumerem. Posset equidem alienum forte videri, inter armorum huncce strepitum, ad bella justissima aliquando conficienda, pacemque, quæ tuta sit ac salutaris, orbi &

Imperio constituendam, unice directum, medicæ artis delicias morborumque curationes varias ingerere. Ast, novi jamjam & illustribus diu perspectum habeo documentis, in gravissimis etiam occupationibus, suaviora Musarum commercia neutiquam displicere, cum miro consilio atque providentia sic omnia justis piisque legibus sint contempeperata, ut ejusdem Sceptri nutu, quo tot subjectarum nationum gentiumque regimina dispensantur, scientiarum atque artium, sine quarum cultu nec magnæ forent, nec felices Respublicæ, præsidia stabiliantur. Hanc ergo ob causam, dum levissimas hasce pagellas, meæ nunquam moriturae pietatis & devotionis testes, aliquem saltem radium ab immensa VESTRAE MAJESTATIS clementia obtenturas, eoque ipso trepidanti adhuc animo meo dulcissimam confirmationem accessuram fore, certissime confido, haud injuste actum esse, quod Gloriosissimo & cunctis seculis

culis Venerando NOMINI VESTRO easdem inſcripſerim, quippe cujus Virtus in omni vita ſpectatiſſima, illud ſupremæ dignitatis faſtigium promeruit, quo nihil quidquam Deo propinquius in terris reperitur, cujusque Ingenium omnibus illis dotibus abunde eſt præditum, quæ in vaſtisſimarum talium provinciarum Imperatrice vel optari poſſunt, vel mente duntaxat concipi.

De reliquo, dum in præſentiarum triſtiſſima quotidie oculis noſtris obverſatur memoria, regionum per interna disſidia in confiniis noſtris depopulatarum, urbium dirutarum, arcium expugnatarum, agrorum devaſtatorum, camporumque profuſo ſanguine exundantium, bellicorum etiam eminus adhuc durantium apparatuum gravitas & armorum augeſcentes ſtrepitus, votorum meorum ſummam eo merito dirigo, ut ſupremus mundi Arbiter SACRAE VESTRAE MAJESTATI porro pacatum Imperium, tranquillam eius-

dem

dem possessionem, terrarum fœcunditatem gentiumque concordiam summa cum animi voluptate diutissime videre permittat, imo largiatur Deus VESTRAE MAJESTATI, quæ olim Christianorum pro Imperatore preces erant, vitam prolixam, domum tutam, exercitus fortes atque felices, Senatum fidelem, populum probum, orbem quietum, classem invincibilem, omniaque illa, quæcunque hominis & Cæsaris vota sunt, quod ipsum quoque ardentissime & humillime vovet,

SACRÆ CÆSAREÆ MAJESTATIS VESTRÆ

subjectissimus & devotissimus servus,
CHRISTIANVS GODOFREDVS SEEBACH,
Medicinæ Practicus Archangelopolitanus.

DISSERTATIONIS INAUGURALIS MEDICÆ, DE

TUENDA ET RESTITUENDA NAVIGANTIUM SANITATE,

PROŒMIUM.

MOrtales ad unum omnes, quotquot ab humani generantur ſeminis uſu, innumeris atque immenſis calamitatum ac miſeriarum procellis fluctibusque expoſitos eſſe, vix unquam quempiam negaturum confido, quoniam communi jam eoque veriſſimo & infallibili effato notiſſimum

 eſt,

eſt, adeo, ut etiam priſtinis jam jam temporibus ſummi & antiquiſſimi Philoſophi, triſtiſſimam hancce conditionem, & in ſpecie maximam corporis noſtri fragilitatem, tot tantisque infortuniorum generibus vix unquam proportionatam & ſufficientem, ſolerti mentis acumine introſpicientes, â lacrymis ſibi neutiquam temperare potuerint. Et ſanè, ſi quis totum peregrinationis noſtræ curſum penitius intuetur, quid quæſo â primis incunabulis ad ultimum usque vitæ noſtræ halitum aliud deprehendet, quam labores & dolores, concatenatâ fere ſerie ſe invicem quotidie excipientes? adeo, ut hominem, maxime chriſtianum, niſi adhuc ſpes alterius melioris que vitæ, poſt ſuperatas haſce mundi ærumnas tandem expectandæ, ipſi ſupereſſet, brutis fere infeliciorem æſtimare liceret, dum re ipſa abunde ſingulis fere horis deprehendimus, eundem copioſioribus pariter ac gravioribus, quam quidem in brutis occurrunt, infeſtari malis. Sic enim alius ab ineunte ſtatim ætate morbo aſſidue vexatur, & non niſi inter dolores & ægritudines conſeneſcit; alius intra uteri clauſtra vitam, quam vix nactus

ctus erat, iterum deponere, aut exinde egrediens, dum vix mundum salutavit lucemque aspexit, eidem rursus valedicere cogitur; alium aqua, alium ignis absumit, aut occulta terræ cavitas repente includit; hunc aut pede, aut brachio, aut manu destitutum, cum in lucem editur, deprehendimus; alium natura cœcum, mutum, vel surdum producit: Quot denique vel â latronibus miserè trucidantur, vel veneno aliisque infinitis artificiis ê medio tolluntur, ut vel propterea luctuosissimam & molestissimam reputare liceat peregrinationem nostram, quoniam, quocunque etiam sensus & mentis oculos convertas, nil nisi perpetuæ exilii ærumnæ, homini ubique perferendæ, obversantur, quousque nimirum in hoc mundo viatorum & hospitum ad instar commoramur. Hinc & is, qui patriis torpescit in arvis vitamque latendo fallere gaudet, & qui mundi peregrinas excurrit in oras atque in ignotis errat arenis, ubique labores atqe miseriam, ubique etiam vitæ sanitatisque suæ hostes infensissimos comites habet, qui tandem aliquando eundem, sive cautus, sive incautus fuerit, undique aut nulli-

bi ſibi proſpexerit, penitus opprimunt, ita tamen, ut peregrinantes præ iis, qui domi ſordeſcunt, ſemper gravioribus ac numeroſioribus incommodis atque periculis ſe ſe exponere, eaque propter & vitæ & ſanitatis ſuæ curam exactiorem gerere neceſſe habeant. Deprehendimus hujus aſſerti veritatem inprimis in *Navigantibus* & *Claſſiariis*, qui, licet interdum vix nati nubibus ſtatim adſueſcant, imbres ferant, ventos provocent, & quicquid denique mortem inferre poteſt aut laceſſant, aut negligant, eamque nec Scyllam inter & Charybdim provocare extimeſcant; imò, licet tanto ſæpius erga navigationem flagrent amore, ut nec ventorum minis, nec tempeſtatum horrore exanimentur, plus ſimplici tamen vice variis & interdum admodum ſonticis morbis usque adeo debilitantur & proſternuntur, ut tandem quoque vitam, quam graviſſimæ illæ injuriæ atque pericula ipſis adimere haud poterant, ſub his tamen, modò propria, modò aliena culpa amittant.

Cum igitur ſecuritas regnorum cæteroquin etiam potentiſſimorum interdum magna ex

 par-

parte nitatur copia & ſanitate *Claſſiariorum*; cum his deficientibus, aut nefanda morborum ſævitie oppreſſis, utiliſſimæ belli pacisque tempore ſuſcipiendæ expeditiones impediantur ac fruſtrentur, eaque propter curæ pariter ac impenſæ, quæ conſervationi ac reſtitutioni ſanitatis hujus generis hominum deſtinantur, & neceſſitate & utilitate omnes fere alias antecedant: Hinc placuit mihi, loco Speciminis inauguralis, pro obtinendis ſupremis in Medicina honoribus nunc exhibendi, ea potiſſimum, quæ pro *tuendâ & reſtituendâ Navigantium ſanitate* Medico ſcitu & obſervatu neceſſaria ſunt, ſuccincte ac perſpicue explicare, inprimis cum per octo, & quod excurrit, annos, quos *Archangelopoli* in Ruſſia Orientali ſub divini Numinis gratia transegi, in Praxi Medica varia huc pertinentia obſervare & annotare mihi licuerit. Ut autem Deus T. O. M. huic meo conamini ex alto benedicere, meaque ſtudia ita clementiſſime dirigere velit, ut in ſui Nominis ſanctiſſimi gloriam proximique ſalutem vergant, humillimo corde precor!

SECTIO

SECTIO PRIOR

De tuenda Navigantium ſanitate.

§. I.

EST ſane peſſimus hic plurimorum hominum mos & deteſtanda conſuetudo, quod tam in capiendo cibo & potu, quam in aliis ad corporis ſui conſervationem & durationem neceſſariis rebus, nec modum, nec fines ac terminos obſervare ſoleant, quin potius vel ſponte ſua, vel aliorum ad inſtantiam & nefandam exhortationem, tantum plerumque, ciborum inprimis & potulentorum, quavis occaſione ingurgitent, ut ventriculus iisdem recipiendis, nedum digerendis, minime ſufficiat, adeoque loco ſucci, ſeu Chyli laudabilis, non niſi ſaburram varii generis cruditatum & impuritatum maxime noxiarum producat, quæ, dum dein ad M. S. deferuntur, hanc non ſolum in craſi & mixtione ſua eximiè alterant & depravant, ſed & ipſorum viſcerum, nobiliorum ac ignobiliorum, partiumque corporis reliquarum ſolidarum ſtructuram & compagem graviſſime lædunt atque corrumpunt, & tali ratione certiſſima tandem exinde emergentium ſonticorum ac pertinaciſſimorum morborum fundamenta ponunt.

§. II.

Veritatem hujus per quotidianam experientiam â multis retro ſeculis jam jam multoties confirmati aſſerti, ſuo inprimis exemplo demonſtrant atque illuſtrant *Claſſiarii & Navigantes*, utpote qui morbos ferè omnes, qui-

quibus ordinarie præ terræ incolis magis expofiti & obnoxii funt, quoad maximam partem ex diæta inordinata, ipfis quafi propria, nec non regimine incauto atque perverfo, fibi contrahere folent. Hac enim ratione vires Naturæ, ad tuendam valetudinem perquam neceffarias, fupprimunt atque profternunt, totamque fuam Oeconomiam vitalem usque adeo invertunt ac deftruunt, ut tandem plenaria ejusdem ruina neceffariò fubfequatur. Hinc, fi præfens fanitas hujus generis hominum conférvari debet, ante omnia opus eft, ut vires Naturæ, & organorum integritas, robur atque activitas fimul conferventur, & quidem earum rerum præfidiis, quæ, quia ad ducendam vitam præcipue funt neceffariæ, â GALENO *caufæ falubres* & *confervatrices*, vulgò autem *res non-naturales* vocantur; & has ipfas tali inprimis modo quemque obfervare oportet, ficuti prædictas Naturæ vires abinde fuftentari, non vero lædi & labefactari in fe ipfo animadvertit & experitur.

§. III.

Licet ergo ratione *Aëris* talem tamque exactam haut queant habere rationem navigantes, ficuti ii, qui in terris degunt, ut nimirum puriorem, nullisque imbutum inquinamentis noxiis, & infimul liberæ tranfpirationi & refpirationi convenientem, feligant, quoniam ipfum illorum vitæ genus, exhalationes marinæ continuæ, tempeftates frequentiffimæ, nec non itinerum curfus, per varias plagas & cœli tractus abfolute inftituendus, huic fcopo repugnant, hacque ratione occafionem fubminiftrant, ut varia ex tali aëris varietate emergant fanitatis detrimenta; convenit tamen & pof-

 fibile

ſibile eſt, ut ad minimum aërem in navibus incluſum ab effluviis heterogeneis & impuris qualitercunque repurgare & in laudabiliori tali qualitate conſervare allaborent, contignationes nempe navis, tempeſtate ſerena exiſtente, ſedulo eluendo & abluendo, ſpiracula & foramina ordinaria undique dein aperiendo, ut liberior temperato aëri concedatur tranſitus, impuritates quascunque, maxime autem ſtercora animalium forſitan adhuc præſentium, aſſidue removendo, & tandem ſuffimigiis conſuetis obſcurum, nebuloſum & turbidum aërem diligenter alterando & corrigendo. Cum etiam inſuper regimen nimis calidum & impetuoſior corporis exæſtuatio per graviores labores, qua inprimis *claſſiarii* ſuperſedere haut poſſunt, ſanitatem admodum offendere ſoleant, quoniam abinde humores non ſolum ad perniicioſum concitantur orgaſmum, ſed & pori atque ductus glandularum ſubcutanearum præter modum ita relaxantur, ut continuum fere ſudorem evomant; hinc probe itidem cavendum erit, ne vel per repentinam corporis denudationem, vel etiam ſuccedentem ſubitaneam aëris mutationem, accelerata nimiumque aucta hæc excretio ſimul & ſemel cohibeatur & occludatur, eamque ob cauſam optime navigantibus convenit, ſi perferendis ejusmodi injuriis aëris tempeſtive adſueſcant, ut dein ſub iis nullus, vel ad minimum non adeo eximius tranſpirationis defectus oboriatur.

§. IV.

Deinde etiam multum, imo plurimum intereſt pro tuenda ſanitate, ſi probe attendatur, quali ac quanto quis

quis utatur *victu*, eo quod talis in succum & sanguinem transeat & pro sua varietate non solum corpora varie immutet, sed & successuris variis morbis, præcipue in navigantibus, viam sternat, prout hoc fusius in posteriori Sectione demonstrabimus; hinc & in eo quodammodo cautos esse decet ipsos, ne, si circumstantiæ permittant, omnis generis cibis, crudis inprimis, dyspeptis, admodum salitis, fumo induratis & male præparatis, quales quidem in navibus alias usitatissimi sunt, nimium se se infarciant & obruant, hacque ratione universam humorum massam impuritatibus heterogeneis plenarie inquinent, & totalem eorundem dyscrasian sibi consciscant, quæ dein tanto magis invalescit & perniciosior evadit, si insuper quoque spirituosa, acida, fermentescentia, aut plane putrescentia potulenta, etiam extra necessitatem, inconsiderate ingurgitant, quippe quibus plus sæpius damni sanitati suæ inferunt, quam si arida siti fauces quodammodo premi permittunt. Licet enim duriores illi labores motusque fere continui, sub quibus navigantes, & præcipue classiarii, quotidie versantur & non raro consenescunt, cibos quodammodo crudiores & duriores sine noxa admittere, imo quasi requirere videantur, quoniam paulò crassius exinde nanciscuntur nutrimentum, pro obfirmando & conservando robore partium magis necessarium, simulque debita ac sufficiens eorundem resolutio sub arduo labore & conjuncto indesinenti validoque omnium partium motu optime succedere potest; minime tamen de omnibus hujus farinæ alimentis, & in specie nimium salitis, (utpote quæ communissima classiariorum

Rusticorum sunt fercula,) sperandum hoc est, quoniam non solum difficillimæ sunt concoctionis, sed & insuper vix unquam tantum laudabilis chyli ac lymphæ largiuntur, quantum pro tempestiva virium humorumque absumtorum reparatione requiritur. Unde præstaret ad minimum, si navigantes illo saltem tempore, quo â laboribus liberi & immunes sunt, cœlumque & sidera dulce ipsis concedunt otium, cibis ejusmodi non nimium se se infarcirent, nec tali ratione Plethoræ & Cacochymiæ tandem certissime nociturae ansam suppeditarent, portamque aperirent.

§. V.

Cum verò non sine ratione tam HIPPOCRATES *VI. Epidem.* quam qui hunc secutus est magistrum, CELSUS *Lib. I. cap.* 2. laborem, vel *motum*, cuicunque proportionatum & congruum, semper cibum ejusque assumtionem antecedere debere, simulque sanitatis studium in ciborum temperantia & commoda exercitatione præcipue positum esse voluerunt, & ipsa insuper Natura, cujus vis omnis in motu consistit, veritatem hujus sententiæ confirmare videtur; Hinc & navigantibus, ad labores cæteroquin non destinatis, convenientem inprimis motum ante omnia, prout circumstantiæ permittunt, suadendum esse censemus, quippe quo vividus sanguinis progressus & circuitus per omnes corporis partes optime promovetur & sustentatur, adeoque simul vigor naturæ conservatur & sanitas ipsa fovetur; cum ê contra otio atque ignavia torpeant motus omnes, tam fluidorum, quam solidorum, & secretiones pariter, ac excretiones cunctæ segniores fiant,

 humo-

humorum crasis & mixtio eximie lædatur, eoque ipso infensissimus ille navigantium hostis, *Scorbutus* nempe, tanto faciliorem emergendi occasionem nanciscatur, quin & animus ipse, torpore & insalubritate proprii sui corporis, perinde ac illi, qui sub contagioso versantur aëre, infectus, itidem segnis, tristis, torpidus atque morosus reddatur. Classiariis autem, qui, quamdiu in navibus degunt, nullo fere otio fruuntur, sed continuis iisque satis arduis laboribus defatigantur, hisque vix unquam supersedere possunt, hoc saltem observandum esse censemus, ut superatis & exantlatis vehementioribus ejusmodi exercitationibus, cibo potius, quam potulentis, se se reficere studeant, atque inprimis tunc ab immoderata spirituosorum ingurgitatione, quæ ipsis ordinarie perquam solennis est, sibi sedulò caveant, quoniam tali ratione orgastica humorum commotio jam jam inducta magis adaugetur, sicque facillime emergentibus exinde febribus & periculosis inflammationibus occasio suppeditatur; si vero tempestiva & qualitercunque proportionata sit exercitatio, & cibi assumtionem antecedat potius, quam subsequatur, tunc eximium etiam sub hoc vitæ genere præstat usum, quoniam sic ad distributionem Chyli & accelerandas se- & excretiones Natura excitatur, atque dein, superfluorum & inutilium onere levata, ad capiendum recteque digerendum cibum aptior & activior evadit.

§. VI.

Quodsi etiam insuper Navigantes præter eam, quam corpori debent, curam, *animi* quoque rationem habere, eumque subinde jucundis & utilibus cogitatio-

 nibus

nibus, si occasio forsitan suppetat, recreare allaborent, multum pariter ad tuendam sanitatem exercitationes tales conferre experientur: Hinc optime faciunt navium gubernatores atque præfecti, quod nautis & classiariis, pelago quiescente, cœlo sereno, aëreque tranquillo existente, aut etiam post perpessas & feliciter exsuperatas graviores tempestates, nec non rabiem maris ventorumque prælia, varii generis lusus & mentis exhilarationes concedant ac indulgeant; sic quoque navigantes reliqui, studiorum inprimis amatores, bene sibi consulunt, si incommoda itineris cæteroquin admodum molesti, occasione ita ferente, legendo vel meditando temperare student, quoniam ejusmodi quoque cogitationes, sicuti animum mirifice erigunt, ejusque vires in immensum adaugent, ita & corpus, sensus in- & externos excitando, eximie recreant, morborumque tam præservationem, quam curationem multum adjuvant, dummodo modus in iisdem teneatur: Hoc enim sensu non injuste Philosophiæ olim jam acceptum tulit SENECA *Epist. 79.* quod surrexerit, quodque convaluerit.

§. VII.

Similem quoque pro scopo hoc obtinendo ineundam esse rationem *Somni & Vigiliarum*, cuilibet facile innotescet, qui illum ad promovendam transpirationem insensibilem, navigantibus præcipue utilissimam, viriumque refectionem perquam necessarium, has vero ad conservandum calorem nativum, ac partium robur & activitatem, abstergendas & eliminandas quascunque impuritates heterogeneas, pluraque alia sanitatis

tatis

tatis commoda inducenda, admodum proficuas esse novit: Cum enim frequentissime sudores, quibus inter labores continuos plerumque navigantes, & inprimis classiarii, in aëre squalido fere diffluunt, subito rursus oboriente aêre frigido ventisque insolentibus, reprimantur, pori totius corporis undique occludantur, ac reliquæ excretiones summe necessariæ, mille modis & obstaculis, inter anxietates istas turbentur ac sufflaminentur, opus utique est, ad præcavendos quamplurimos exinde emergentes morbos, ut insensibilis transpiratio, quantum possibile est, restituatur & conservetur, id quod præ omnibus aliis re vera placidus optime præstat *somnus*, quippe qui adeo favet huic excretioni, ut, secundum observationem SANCTORII *Med. Static. Sect. IV. Aphor.* 2. *&* 4. dormiens septem horarum spatio occulte, salubriter & sine violentia perspirare soleat duplo magis, quam vigilans, atque â somno nocturno corpus sentiatur alacrius & minoris multo ponderis, tum ob vires auctas, tum ob exhalationem trium librarum circiter excrementorum. Merito igitur vel ob solam hancce causam navigantibus suadendus, &, quousque circumstantiæ id ipsum permittunt, debite admittendus erit somnus, non vero nimis diu protrahendus, alias enim legitimam fibrarum atque nervorum tensionem, pro conservando corporis pariter ac animi vigore præcipue necessariam, debilitat & infringit, eoque ipso liberam humorum circulationem usque adeo hebetat & impedit, ut etiam legitimæ se- & excretiones abinde nimium quantum retardentur, & spissitudo pariter ac cacochymia illorum tandem

dem introducantur, quod & de immoderatis *vigiliis* itidem valere deprehendimus, quippe sub quibus, ob continuam & irrequietam nervosarum & musculosarum partium agitationem, salubris illa corporis perspiratio conturbatur, acrimonia & spissescentia fluidorum excitatur, & ita hoc pariter ac multis aliis modis naturæ vigor, qui ad sanitatem tuendam inprimis requiritur, eximie alteratur & debilitatur.

§. VIII.

Cum vero insuper etiam ad conservandam corporis nostri Oeconomiam vitalem continua reparatio illorum, quæ absumta aut ablata sunt, requiratur, hacque ratione quotidie cum puris & laudabilibus nutrimentis etiam copiosæ heterogeneæ impuritates ingerantur & facile accumulentur, inprimis in nostris navigantibus, quorum diæta utplurimum ita comparata est, ut dyscrasiæ humorum magis, quam puritati eorundem faveat; hinc *excernendorum* pariter ac *retinendorum* debita habenda erit ratio, ne ob qualitercunque turbatum legitimum horum successum ipsa simul sanitas nimium offendatur & lædatur. Ea enim arte constructa est corporis nostri machina, ut spissiora quidem excrementa facile, quamprimum ex tenuibus intestinis, motu ipsorum peristaltico, ad crassiora & inferiora provoluta sunt, emitti queant; subtiliora autem & liquidiora paulo longiori via, mediante circulatione humorum, ad varia in- & externa emunctoria deferantur, & prævia secessione & abstersione in quantitate satis notabili exinde eliminentur, adeoque semper & ubique, maxime autem durantibus maritimis itineribus, prospicien-

ciendum erit, ne ordinariæ & ſalutares iſtæ excretiones, vel in defectu, vel in exceſſu peccent, quoniam priori modo facile Cacochymia univerſalis derepente invaleſcere, ſub poſteriori autem caſu ablatorum debita reſtitutio haud ita prompte ac convenienter, quam quidem par eſſet, obtineri poteſt. Habent ergo navigantes, quo ſibi, quantum quidem poſſibile eſt, â nimiis ſudoribus & purgationibus, ab exceſſivis hæmorrhagiis, variis ex cauſis ipſis admodum ſolennibus, nec non crebriori veneris exercitio, ſedulo caveant & temperent, ſimul vero etiam ordinarium alvi, & ante omnia tranſpirationis univerſalis, nec non diureſeos naturalis ſucceſſum ſummo, quo poſſunt, ſtudio conſervent & promoveant, ſi inconcuſſa & ab inſultibus morboſis diu libera gaudere volunt ſanitate.

§. IX.

Quanta porro ad tuendam pariter ac mutandam ſanitatem vis & poteſtas ſit *animi pathematum*, cuilibet per experientiam ſatis abunde jam liquet, quoniam nimirum perceptiones iſtæ & alterationes non vanæ & tranſitoriæ, ſed activæ, fortes & pertinaces ſunt, non animam ſolum afficiunt, ſed & in corpus univerſum ſimul penetrant, ſique ulla ſaltem ratione modum exceſſerint, variis ſtatim modis illud conturbant, & graviſſimas morborum ſpecies, imo non raro mortem ſubitaneam accelerant. Jam vero vix ullum, præter navigantes, occurrit hominum genus, quod frequentioribus ac vehementioribus expoſitum eſt animi commotionibus, inprimis autem ſubitaneis & ingentibus terroribus, ex præſentiſſimis vitæ periculis oborientibus,

nec non angori, timori & triſtitiæ, cum ſpe metuque permixtis, quibus continuo fere agitantur, anguntur & tantum non exanimantur, ob tempeſtates nempe atrociores, quas ſæpe ſubire coguntur, & ſub quibus plerumque quot fluctus veniunt, tot mortes irrumpere videntur; hinc ſane iis perquam difficile erit, illos avertere & evitare morbos, qui ſuam abinde habent & accipiunt originem, cum cauſis modo dictis qualibet hora ac die expoſiti ſint. Interim tamen, ſi non omni, ſaltem maxima ex parte ſonticos harum cauſarum effectus infringere, aut prorſus etiam effugere poterunt, ſi fortiores quoscunque tales animi commotiones ſub rationis dominio quadantenus continere ſtudent, tandemque feliciter exſuperato tali vitæ periculo, corpori analepticis, reficientibus, roborantibus aliisque remediis, menti autem jucundis delectationibus & honeſtis recreationibus, quantum quidem ob circumſtantiarum rationem licet, ſuccurrere, & ſic utriusque vires excitare atque iterum colligere ſtudent.

§. X.

Tandem præter hanc circa res non-naturales obſervandam & navigantibus ſedulò inculcandam prudentiam, ſingulari etiam adhuc opus eſt præſervatione medica, ante ipſius itineris ingreſſum ſuſcipienda: Tunc enim probe adhuc inquirant neceſſe eſt, num corpus ſanguinis copia nimia, aut crudis ac vitioſis humoribus ſcateat atque abundet, quoniam his vel ex motu vehementiori, vel qualicunque alia ex cauſa commotis & exagitatis, merito verendum eſt, ne pro diverſa ſua qualitate, ſitu & indole, ad omnes corporis partes deriven-

riventur & propellantur, atque exinde poſtmodum varia morborum ſchemata tanto citius & certius introducantur. Ad præcavenda igitur ejusmodi mala, pro tribus Therapevtices ſpeciebus, triplicia quoque præſidia in auxilium vocanda ſunt, *Venæſectio* nimirum, aut *ſcarificatio, purgatio & conveniens victus ratio:* Illa, præſente nimia ſanguinis abundantia, inprimis ſi intra vaſa magis, quam in carnoſo corporis habitu, eadem ſubſiſtat, atque ſubjecta antea ſimili artificiali ventilationi jam jam adſveta fuerint, optime conducit, & quidem pro ratione circumſtantiarum vel in brachio, vel in pede ſuſcipienda; qui vero plethora ad habitum gaudent, aut hoc evacuationis genus reformidant, aut eidem non dum adſveti ſunt, his ſcarificatio ad minimum ſuadenda erit, quo aliqualis ſaltem depletio obtineatur, morbisque tandem aliquando pertimeſcendis aliqua adhuc ratione ingraveſcendi occaſio præſcindatur. Huic ſanguinis ventilationi præmittenda, aut ſtatim ſubjungenda erit *purgatio moderata per inferiora*, remediis cujuslibet conſtitutioni proportionatis, haud tamen admodum draſticis, perficienda, ne vires nimium abinde proſternantur, imo etiam una vel altera vice reiteranda, ſi præprimis graviores antea circa diætam forſitan commiſſi fuerunt errores, aut de ſaburra impuritatum, in primis viis jam jam collecta, juſta ſubeſt ſuſpicio; Vomitoria autem, etiam in adſuetis, pro hoc ſcopo adhibenda eſſe minime conſultum reputamus, ne ventriculi tonus nimium debilitetur, aut gravior ille, ſub navigationis initium plerosque affligens Vomitus, magis adaugeatur, quod ſane ab uſu catharticorum nunquam

 per-

pertimescere, quin potius abinde aliqualem ejus mitigationem sperare licet.

§. XI.

Victus denique *rationem* quod attinet, ex hactenus jam jam adductis facile liquet, quomodo ipsa sub itinere comparata esse debeat, adeoque ante ejus ingressum eadem observanda erit, hac tamen simul conjuncta cautela, ne forsitan lauta nimis, aut plus justo scrupulosa sit, quoniam hæc, dum sub navigatione dein continuari haud potest, majora plerumque & graviora incommoda post se trahit: Pervulgata enim omnium fere Medicorum & Philosophorum est sententia, ab adsuetis nullam fieri passionem, atque mutationem modicam, paulatim & successive factam, omnino tutissimam esse, adeoque, cum navigantes probe sciant, quod durante itinere suo vix unquam exactum ratione diætæ observare queant ordinem, utique antequam huic sese accingant, operam dare debent, ut omnibus illis circa res non-naturales tunc sæpissime perferendis mutationibus, nisi malæ & noxiæ eædem fuerint, antea, quoad fieri potest, adsvescere discant, sicque dein commodius easdem ferre queant, secundum illud Poëtæ:

Perfer & obdura, dolor hic tibi proderit olim.

Hac ergo ratione, & conjuncta semper prudenti observatione illarum rerum, quæ, prout adhibentur, vel obesse, vel prodesse possunt, navigantium sanitatem diu satis illibatam conservari posse merito confido: *Ars* enim, prout GALENUS *de sanitate tuend. VI. 10.* optime scribit, *quæ sanitati tuendæ præsidet, iis, qui sibi paruerint,*

con-

constantem sanitatem promittit; qui vero parere recusant, iis perinde est, ac si omnino non esset.

SECTIO POSTERIOR.
De restituenda navigantium sanitate.

§. I.

Demonstrato hactenus modo conservandi sanitatem navigantium, nunc quoque, qua ratione eadem restitui queat & debeat, indagandum erit, quod ipsum tanto magis necessarium existimamus, quo gravioribus & frequentioribus illi ipsi, durantibus ejusmodi maritimis itineribus, plerumque expositi sunt morbosis insultibus, adeo, ut ex centenis navem conscendentibus, & inprimis regna procul a patriis dissita focis petentibus, vix decem itineris sui cursum inconcussa & illibata absolvant sanitate. Ut autem omnia, quæ ad hunc pertinent scopum, convenienti exhibeamus ordine, optime nos acturos arbitramur, si morbos ipsos, navigantibus solenniores & quasi proprios, prius secundum signa, symptomata atque causas breviter delineabimus, & tandem quâ ratione commodissime abinde liberari & in pristinam sanitatem restitui queant talia subjecta, demonstrabimus. Facem equidem in eo nobis quodammodo prætulerunt GLAUBERUS & COCKBURNIUS, minime vero omnia, quæ huc spectant, debite exhauserunt, quin potius amplissimam, fusius hanc materiam pertractandi, occasionem nobis reliquerunt. Ille enim in Tractatu suo, Trost der Seefahrenden inscripto, non nisi famem & si-

& sitim tanquam præcipuas navigantium molestias respiciens, his quoque saltem medelam, & quidem fami ex frumento concentrato & in mellis formam redacto, siti vero ex Spiritu Salis, singulari ratione parato, afferre allaboravit; hic vero, COCKBVRNIVM puto, in *Tr. de morbis navigantium*, quem particulam tantum, seu prodromum futuri majoris operis esse, ex *Actis Eruditor. Lips. Ao. 1697. p. 549. & 1698. p. 523.* cognoscimus, de Scorbuto & febribus navigantium unice fere agit, & observationes quasdam huc pertinentes simul adducit, reliquos autem morbos vel intactos relinquit, vel brevissime saltem adducit. Hinc etiam defectum huncce jam jam Ao. 1715. felici sidere supplere annisus fuit Dn. *M. W. ab Asperen*, in Dissert. *de morbis Classiariorum & Navigantium, eorundemque remediis*, sub Præsidio Excell. D. CHRISTIANI VATERI ventilata, cujus vestigiis ulterius nunc inhærere, simulque ea, quæ hactenus in Russia circa ejusmodi morbos â me, Respondente, observata sunt, adjicere placet.

§. II.

Dum ergo heic loci de præcipuis navigantium morbis agendum nobis est, hoc ante omnia monere volumus, quod sub hoc titulo minime omnes indiscretim morbos, epidemios pariter ac sporadicos, navigantibus quibusdam etiam quandoque ex causis specialibus familiares, intelligamus, sed saltem illos, qui ob singularem alimentorum & potulentorum, nec non aëris, loci & vitæ generis conditionem plurimos navigantium invadere, aut, si etiam unum alterumve tantum corripiant, per causas hasce magis augeri & exacer-

exacerbari ſolent. Hinc, licet etiam, teſte quotidiana experientia, hi ipſi morbi itidem terræ incolis, variis in locis & regionibus obtingant atque ſolennes ſint, eos tamen in navigantibus, ob prædictas ſpecialiores cauſas, maxime autem diætæ vitia, crebrius occurrere, ob varia ſanationis impedimenta pertinaciores & graviores eſſe, & ob arctius, quod hoc hominum genus inter ſe habet, commercium, facilius ſe ſe diffundere & contagioſam indolem aſſumere, adeoque exactiorem conſiderationem, tam reſpectu curationis, quam præſervationis, jure meritoque ſibi vindicare, reputamus.

§. III.

Antequam autem ad recenſionem & pathologico-practicam horum morborum tractationem nos accingimus, paucis prius diætam cum univerſo navigantium vitæ genere adumbrare placet, quoniam maxima illorum pars abinde vel initia, vel incrementa ſua capit. Diætam quod attinet, differt equidem illa quodammodo ſecundum nationum diverſitatem, ſiquidem alia in Britannicis, alia in Batavorum & Hiſpanorum, alia in Ruſſorum & Suecorum navibus uſitata ſunt alimenta & potulenta; in eo tamen ubique conveniunt, quod illa craſſiora, fumo indurata, ſalita, dyſpepta, una cum pane biscocto & ſumme exſiccato, hæc vero, præter aquas ſpirituoſas ipſumque ſpiritum vini, ut plurimum aquoſa, ad fermentationem & putrefactionem proniſſima, aut etiam cereviſiaria admodum ſaturata, ſpiſſa & pingvia ſint. Communiſſima enim fercula Britannicæ nationi durante navigatione ſunt carnes ſuillæ, ſale conditæ, cum fructibus leguminoſis; Batavis aliisque uſitatiores

ſunt

ſunt carnes bubulæ itidem ſalitæ, aut fumo induratæ, unacum caſeis; Ruſſis vero noſtris piſces duriores, tam exſiccati, quam muria conditi, ſolenniores ſunt, quibus dein ordinarie copioſam ſuper ingurgitare ſolent ſpiritus vini quantitatem. Et hæc ipſa alimenta vix unquam in convenienti & proportionata quantitate, nec etiam tempore debito aſſumuntur, quin potius plerumque in copia ſatis notabili, quandoque vero etiam in defectu porriguntur, ſi præprimis itinera diuturniora, aut naves ipſæ ventorum & tempeſtatum impetu ab ordinario ſuo curſu aliorſum propulſæ & abreptæ fuerint. Proinde etiam aër corpora navigantium ambiens adeo inſigniter continuo alteratur, ut vel exinde ſolum graviſſimi pertimeſcendi ſint affectus, ſiquidem is interdum tranquillus, frequentius autem turbulentus, impetuoſus, nebuloſus, craſſus, pluvioſus, ſalſus, ſqualidus & fœtidus exiſtit, & tunc tanto graviora communiter infert pericula, quo minus antea ſubeundis ac perferendis tantis mutationibus adſueta fuerunt ejusmodi ſubjecta.

§. IV.

Præterea quoque debitum ratione motus & quietis vix unquam obſervare poſſunt ordinem & proportionem, cum nulla deſtinata horum habeant tempora, nec ullam ſine turbatione & absque prægreſſis prius arduis laboribus obtinere poſſint quietem. Vigilandum ipſis eſt dum alii dormiunt, & dormiendum quando licet & vacat; ſtatâ autem horâ ſomno indulgere, aut certo noctis tempore lectum bene ſtratum & mollem intrare, nec non in bene clauſo & munito concla-

vi

vi quamdiu lubet requiescere viresque reficere, prorsus alienum â navigantibus est. Nec licet etiam, quod plurimos itidem arcere potest morbos excretionibus ordinariis & naturalibus debito tempore vacare illasque observare, cum innumera occurrant impedimenta earundem successum legitimum turbantia & suspendentia. Denique animi pathematum noxas, præsertim subitanei & ingentis terroris, ex præsentissimis vitæ periculis, nec non timoris & tristitiæ, aut quandoque etiam iracundiæ, minime omnium evitare licet, cum hæc aliaque innumera mala die noctuque navigantes quasi comitari, ipsorumque sanitatem multis modis debilitare, imo quandoque prorsus prosternere soleant, prout hoc nunc fusius in subsequentibus demonstrabimus.

§. V.

Ut autem clarius nunc innotescat qualia potissimum sanitatis pericula incurrere queant navigantes, quave ratione abinde iterum liberandi sint, necesse utique erit, ut eadem secundum varias suas origines in diversas, dispescamus classes, quarum *prima* comprehendet morbos omnibus fere, speciatim prima vice navem conscendentibus, quasi proprios, & ex peculiari navis ac ipsius pelagi agitatione dependentes; *altera* eos, qui ex victus ratione proveniunt, *tertia* affectus ab impeditis turbatisque se- & excretionibus prognatos & tandem *quarta* externas læsiones, per varias singulares causas inductas & excitatas. Primus igitur navigantium, præcipue novellorum, morbus est *nausea* & *vomitus*, molestam insimul capitis vertiginem, imo dolores, ap-

D peti-

petitus dejectionem, anxietates præcordiales, aliaque ſymptomata ſimul conjuncta habens, quæ omnia dein collectim ſumta ſub vulgari titulo die See-Kranckheit comprehenduntur. Hæc ſane incommoda usque adeo vulgaria & frequentia ſunt, illis maxime, qui primum iter maritimum ingrediuntur, ut licet ſaniſſimi & robuſtiſſimi fuerint, tamen ad unum fere omnes, vix centeſimo excepto, iisdem ſe ſubjicere cogantur, tanto magis vero illi, quorum ventriculus debilior aut ſaburra viſcida & biliosa prægravatus, nec non viſcera obſtructa aut qualitercunque læſa ſunt; qui vero huic vitæ generi diutius jam jam adſueti ſunt, utplurimum poſtea immunes abinde vivunt, licet etiam LENTILIO quidam occurrerint, qui nunquam impune ſe ventis dederunt, quin ſemper iſtud pendere tributum atque creberrimis vomitibus de novo quaſi inaugurari cogerentur; quemadmodum ê contra etiam alios vidit, qui, cum primi vectores nil triſte ſentirent, alia tamen vice commune malum experiebantur, quos inter ſemet ipſum quoque numerat in *Append. ad Decur. III. Ann. 6. A. N. C. p. 111.*

§. VI.

Initium harum moleſtiarum ordinarie eſt *nauſea*, eaque admodum moleſta & pertinax, inprimis ſi vomitus non ſtatim ſubſequatur, tunc enim Cephalalgias & Cardialgias admodum vehementes ſimul inducit, ructusque biliosos & adverſos, ſub continuis ſpaſticis ventriculi ſtricturis, protrudit, & gravius ſubjecta affligit, quam ipſe actualis vomitus, quemadmodum hoc etiam SENECA, peregrinator quondam in Ponto, expertus

eſſe

esse videtur, quoniam *Epist. 53.* his desuper conqueritur verbis: *Nausea me segnis & sine exitu torquebat, quæ bilem movet, nec effundit.* Proinde etiam appetitus ciborum atque digestio hac ratione statim eximie læduntur & turbantur, simulque tonus ventriculi usque adeo debilitatur, ut molliores quoque & evpeptos cibos postmodum vix perferre queat, nisi in quantitate parcissima successive assumantur. Porro nunquam sine vertigine occurrit hæc nausea, imò vertiginosis facilius atque frequentius accidit, &, quod probe inprimis notandum esse judicamus, si ab initio statim concurrit, tunc Vomitus citius semper & facilius cum levamine subjectorum sequitur; hinc etiam, si nauseam talem molestissimam & pertinaciorem vomitus excipere non possit, optime per vertiginem quocunque modo concitatam is promte & salutariter acceleratur, confirmante id ipsum Celeberr. BOYLE, *util. philos. experim. Part. II. Sect. I. Exerc. 5. cap. 14. §. 8.* his verbis: *Notatu dignum est, quod, si quis, mare sulcans, nausea, non tamen ad vomitum sufficiente, tentetur, â nautis de navis latere in aquam prospicere jubeatur, quo, celeri navigii decursu, aqua rapide profluere visa, velocis fluminis vices explente, spectator, vertigine concitata, facilius vomere possit. Quod ipse non semel sanitatis, causa nauseam promoturus, expertus sum.* Proinde etiam hoc notari adhuc meretur, quod communiter non omni indiscretim tempore & sub qualibet cœli constitutione eadem vomituriendi lege teneantur navigantes: Juxta OLEARII enim relationem, in *Itiner. Pers. Lib. I. cap. 2.* id non semper & in omnibus accidit ab initio, dum ventus placide susur-

rat,

rat, ſed tunc demum, ubi oborto ventorum fremitu fluctus majore impetu inſurgunt, quod & HOLLERIUS *Comment. in Aphor. Hippocr. p. 181.* confirmat his verbis: *Non quivis motus in navigatione nauſeam & vomitum ſcient, ſed præſertim iſti, quibus corpora ſublevantur cum navi & fere ſubito deprimuntur, aut in gyrum circumferuntur.*

§. VII.

Cauſas hujus propemodum inevitabilis mali quod attinet, circa ipſarum indagationem Medici pariter ac Phyſici in diverſas abierunt partes: Nam JOH. ACOSTA *Lib. III. hiſtor. natur. cap. 9.* aëri marino ejusque exhalationibus, ut & ventis naturæ inſuetis, id ipſum tribuit; quemadmodum etiam PONTANUS *Attic. bellar. p. 524.* & HOLLERIUS *l. c.* itidem faſtidioſæ exhalationi ſalſuginis marinæ moleſtiſſimum hoc ſymptoma tribuit, ſed absque ſufficienti rationis fundamento, quoniam illi quoque, qui ſuper flumina vehuntur inſueti, ſimili non raro vomitu, licet fortaſſe paulo mitiori, divexantur, prout hoc in Volga fluvio in aliquibus ſe obſervaſſe refert OLEARIUS *l. c.* inſuper etiam aliis quam plurimis â mari longiſſime remotis, ſi curribus vehuntur, eadem nauſeandi & vomendi neceſſitas imponitur, etiamſi nulli ejusmodi halitus ſalſi adſint. Propius autem ad verum collimare videtur HIPPOCRATES noſter, dum *Sect. IV. Aphor. 14.* ita ſcribit: *Epoto Helleboro motu ciendum corpus potius, quam ſomno & motus vacuitate compeſcendum: nam corpora motu cieri* (aut turbari) *vel ipſa indicat navigatio;* unde liquet, quod ab humoribus tali ratione commotis & exagitatis Vomitum

tum talem arceſſere velit, in quo etiam conſentientes habet plurimos ſuorum Interpretum, ſpeciatim *Heurnium* & *Hollerium*, quorum ille inſimul, juxta antiquiora principia, refluxum humorum ê venis ad ventriculum, ope hujus motionis factum, incuſat.

§. VIII.

Ex recentioribus vero, præter WILLISIVM, SYDENHAMVM & DOLÆVM complures adhuc alii vomitum huncce a vehementi ſpirituum denſe conglomeratorum, in fibras circulares pylori, impulſu, excitari autumant, quoniam nimirum ſæpe numero is admodum vehemens, quin imo non raro momentaneus eſt, & non ſolum quandoque ſtatim, dum vix navem conſcenderunt, oboritur, ſed & ſub eodem ſtupenda bilis quantitas excernitur, adeoque vix ac ne vix quidem concipi poteſt, unde ſpatio temporis adeo brevi, maxime in corporibus antea ſibi nil infirmi conſciis, tanta bilioſæ ejusmodi ſaburræ copia colligi queat, quæ forſitan ventriculo ante quadrantem horæ non inextiterat. Cum autem nondum liqueat, nec etiam ipſis, uti videtur, ſufficienter pateat, qua ratione tumultuarius talis ſpirituum fictorum impulſus fieri, hique inſimul pilæ ad inſtar conglomerari queant; hinc potius unice ex nervorum conſenſu cauſam nauſeæ & vomitus hujus marini petendam eſſe, hæcque pathemata hac potiſſimum ratione excitari reputamus. Per inconſuetum & prorſus ſingularem navium motum & agitationem, dum nempe ſubito attolluntur, vel in abyſſos præcipitari videntur, modo antrorſum, modo retrorſum propelluntur, aut in gyrum quaſi volvuntur,

 &

& quaqua verſum librantur atque jectigantur, ita ut inſueti navigantes erecti in iis ſtare aut incedere vix queant, non ſolum eorundem motus & circuitus humorum naturalis eximie turbatur, ſimulque ordinaria cujuscunque viſceris functio & inprimis ventriculi digeſtio, graviter impeditur, ſed & inſuper, ob humorum circa cerebrum reſtagnationem & copioſiorem collectionem, vertigo inducitur, nervorumque principium plus juſto comprimitur, quam compreſſionem dein quodammodo auctior eorundem ſtrictura ſpaſtica ſequitur, hæcque nervis reliquis propioribus communicata, per conſenſum tandem prius in pylori circulum nervoſiſſimum, dein quoque in ventriculi fibras propagatur, unde hæ pariter ſpasmodice contractæ, non modo nauſeam & copioſam ſalivæ in ore collectionem, ob nervum ſexti paris â ſuperiori orificio ventriculi ramulos verſus glandulas faucium ſpargentem, ſed tandem quoque actualem vomitum concitant. Hic enim fiendi modus & ratio ſatis probabilis ſi admittitur, ſtatim nunc exinde liquet, cur inſuetis potiſſimum, & prima vice navem conſcendentibus ſolennior ſit hic Vomitus, cur non ſemper ſub placido navium motu, ſed potius ſub agitatione ipſarum paulo vehementiori oboriatur, & cur per acceleratam & auctam qualitercunque vertiginem promoveatur, prout in §. VI. jam jam indicavimus, quæ omnia, uti & reliqua ſimul occurrentia phænomena, ex alio fundamento minime convenienter explicari & demonſtrari poterunt. De reliquo prorſus negare haud lubet, quod & terrori, anxietati atque metui, quibus inprimis novelli navigantes

præ

præ aliis magis obnoxii ſunt, nec non depravatæ imaginationi, ſub his circumſtantiis pariter aliquid tribuendum ſit, dum nempe mare ſaltem moveri, navem autem ſubſiſtere ſibi videntur, ad inſtar illorum, qui vecturæ in rhedis non ſunt adſueti, atque, ſi apertis oculis exinde in terram proſpiciunt, facilius nauſeant & vomunt, quam ſi eosdem clauſos tenent.

§. IX.

Quanquam autem Vomitus tales, dummodo non nimium excedant, nec admodum diu durent, minime periculoſi ſint, imo etiam multis medicinæ loco inſervire queant, dum impuritates primarum viarum, diu forſitan antea collectæ, hoc modo ſalutariter per viam breviſſimam evacuantur, minime tamen convenit propterea ab omni medicamentorum uſu abſtinere, quin potius ſedulo invigilandum eſt, ne, quod alias ipſis perquam ſolenne eſt, in noxios degenerent exceſſus, ſicque demum gravioribus affectibus originem & irrumpendi occaſionem præbeant. Primis equidem diebus non ſtatim expedit eosdem cohibere, quin potius aſſumtione moderata potulentorum calidorum aut tepidorum quodammodo adjuvandi ſunt, quoniam hac ratione ſæpiſſime alii in futurum ſub ejusmodi itineribus adhuc pertimeſcendi ſontici morbi feliciter præcaveri poſſunt; quem in finem etiam, ſi moleſta & inanis ſaltem nauſea ſubjecta talia affligat, nullaque occurrant contra-indicantia, lene quoddam emeticum ex Rad. Ipecacuan. gr. XV. & ♀i emet. gr. j. tuto propinare licet. Si vero pertinacius inſiſtat anoterica hæc excretio, & ſub inſigni Cardialgia capitisque doloribus nihil fere

am-

amplius prodeat, ita ut soli illi anxii vomendi conatus saltem adhuc continuent, tunc allaborandum quoque est, ut convenienter mitigetur, ne ventriculi tonus plane destruatur & sic pejoribus consectariis via pandatur. Ante omnia igitur subjecta talia, juxta BARTHOLINI consilium in Tr. *de peregrinatione medica*, ex GORDONIO allegatum, *eligant sibi locum a sentina longinquum & ab omni sorde*, (i. e. in summa navis tabula,) *& stent in aëre frigidiori & altiori, quantum erit possibile, & si de facili nauseant, teneant se ad columnam*, (s. malum) *& odorent panem assum; sumant valde parum de cibo & potu*, &c. Si dein præsto fuerint remedia quædam stomachica & tonica, v. g. Tinct. ⊕li Martis Ludov. Elix. ⊕li Mynf. Eff. Absynth. compos. Gent. r. Cort. Cascar. theriacal. Tragea aromat. pulvis stomach. Birckm. Aquæ spirituosæ Cinnam. cydoniat. Carbunc. mastich. ♌tus theriacalis, possunt & hæc parcis, sed simul repetitis vicibus cum vino exhiberi, simulque externe sacculos aromaticos & roborantes, nec non Emplastra & Linimenta stomachalia cum ♁ois destillatis parata, atque alias in hyperemesi usitata applicari.

§. X.

Quodsi vero nihil horum in promptu fuerit, aut etiam talibus remediis cedere recuset hic Vomitus, tunc specifici ad instar ipsa aqua marina tam sola, quam cum vino mixta commendatur, egregio plerumque cum effectu ob contenta salia insignem virtutem tonicam exhibentia, quorum intuitu eam quoque præservative conducere jam dudum nautæ observarunt, testimonio BARTHOLINI l. c. ita scribentis: *Nautarum*

rum

rum secretum est, haustus aquæ salsæ marinæ, quamprimum navim intraveris; nec non *Scholæ Salernitanæ*, hancce observationem suppeditantis:

Nausea non poterit quenquam vexare marina,
Undam cum vino mixtam qui sumserit ante.

Proinde nota etiam est quædam mixtura salium, quæ tam ad avertendum, quam compescendum talem Vomitum itidem eximie laudatur, & ab HARTMANNO *in Praxi Chymiatr. Cap. de Nausea* describitur. BLANCARDVS *in Collectan. Med. phys. 1680. p. 103.* commendat pulverem ranarum calcinatarum, cujus tribus vel quatuor diebus ante navis ingressum ʒj. assumi deberet. Tandem etiam Illustr. BACO *de* VERVLAMIO *Histor. vit. & mort. operat. super exclus. aër. §. 15. p. 537.* se meminisse refert, quendam Anglum, ut vectigalia supprimeret, Croci saccum, cum transfretaret, circa stomachum portasse, ne detegeretur, eumque, cum antea ex mari gravissime ægrotare solitus esset, optime tunc valuisse, nec nauseam ullam passum fuisse, testimonio sufficienti, quod etiam externa nervina & lenientia multum emolumenti pro mitiganda impetuosa hac evacuatione afferre queant.

§. XI.

Præter Vomitum autem ob eandem causam Navigantes etiam frequentissime *Diarrhœis*, tam simplicibus, quam torminosis, molestantur, speciatim si constitutionis biliosæ, aut cacochymicæ fuerint, aut alias jam jam ventriculi quadam debilitate tam ex prægresso vomitu, quam aliis ex causis, laboraverint: Communiter enim non solum sub insolita corporis inter

navigandum ſuſtinenda agitatione, ſed & ob inſenſibilis tranſpirationis, ſub aëre tam craſſo, humido, plerumque frigido, facillime contingentem ſuppreſſionem, copioſior humorum verſus interiora & præcipue inteſtinorum canalem oboritur affluxus, qui dein, dum paulo acrior inſimul talis ſeroſus latex inteſtinorum parietes magis irritat & ſtimulat, ulterius augetur & continuatur, ſicque demum tales alvi fluxus eodem prorſus modo inducit & excitat, ſicuti alias quoque iis, qui in terris degunt, ex graviori qualicunque ſudoris impedimento frequentiſſime evenire ſolent. Methodus igitur medendi equidem fere eadem eſt cum illa, quam in Vomitu antea allegavimus, inprimis quod ſtomachica & moderata tonica, nec non prudentem & minime præcipitantem earundem cohibitionem attinet; conjungenda autem, aut prædictis iſtis medicamentis ſedulo interponenda ſunt mitiora diaphoretica, v. g. præter infuſa theeformia, aut juſcula calida, in pulveribus Antim. diaphor. Bezoard. min. Rad. Contrayerv. &c. in Mixturis Eſſent. Alexiph. Stahl. C. B. Scord. Pimp. alb. &c. tandemque additis ſecuris & lenioribus adſtringentibus, v. g. Pulv. Pannon. r. bezoard. Sennert. Spec. de Hyac. Unicornu foſſili, C. C. uſto, Corall. r. ppt. ▽a ſigill. &c. ſi medicamentis modo allegatis debite mitigari haud queant ejusmodi excretiones, reliquum hujus negotii perficiendum erit.

§. XII.

Denique etiam complures Navigantium ſub iisdem circumſtantiis admodum frequenter *obſtructiones alvi*, & quidem interdum ſatis pertinaces, experiuntur,

quæ

quæ ſuam plerumque originem partim prægreſſo diuturniori Vomitui, partim etiam negligentiæ, aut intempeſtivæ cuidam, fœminino inprimis ſexui perquam ſolenni verecundiæ, debent, dum nempe ſæviente tempeſtatum impetu, continuas inter anxietates mortisque imminentis metus, ad ordinarios ejusdem ſtimulos vel plane non attendunt, vel eosdem etiam ſupprimunt, unde dein tanta ſæpius fecum alvinarum exſiccatio & induratio, tamque rigida ani conſtrictio ſubſequitur, quæ vix Clyſteribus aliisve aperientibus emolliri & relaxari poteſt. Sic & ſub continuo iſto Vomitu vel nulli prorſus cibi ingeruntur, vel ingeſti non digeruntur, ſed ſtatim iterum ejiciuntur, adeoque pauca aut nulla excrementa colliguntur, vel denique ob diuturnitatem hujus excretionis Natura inverſo tali motui periſtaltico usque adeo adſueſcit, ut contenta ventriculi, alias ad inferiora detrudenda, immediate ſemper ex eodem propellat, ſicque neceſſariam iſtam alvinam excretionem in totum fere negligat, & corpori ſuo tanto graviorem noxam ſimul inferat. Imo, licet etiam abſente tali Vomitu, appetitus Navigantium, juxta HELMONTII obſervationem, tam vegetus communiter eſſe ſoleat, ut in majori quantitate, quam ii, qui in terris degunt, cibos quoscunque aſſumant, vix tamen egerenda poſtmodum ingeſtis iſtis debite reſpondent, imo potius pertinaciſſimæ obſtructiones alvinæ admodum frequenter inducuntur, partim ob aërem ambientem, ſalinis & exſiccantibus particulis nimium refertum, partim ob auctiorem, inter continuos labores, tranſpirationem, indeque oborientem

tenuium humorum jacturam, partim denique ipſorum potulentorum diluentium plenarium defectum, variis ex cauſis ſæpiſſime ſub ejusmodi itineribus contingentem, aut copioſiorem ſpirituoſorum ingurgitationem, Ruſſis noſtris in ſpecie perquam familiarem, & multum itidem pernicioſas ejusmodi conſtipationes promoventem. Ante omnia igitur, pro obtinenda ſaluberrimæ hujus excretionis reſtitutione, ad ſpecialiores haſce modo recenſitas cauſas reſpiciendum, iisque, quantum fieri poteſt, convenienter reſiſtendum erit, & quidem inverſioni motus periſtaltici, aut debilitationi ipſius toni ventriculi per remedia in priori §. X. & XI. jam jam recenſita; exſiccationi autem & indurationi ſcybalorum per diætam humectantem & remedia ⊖ina abſtergentia, ⦶ſa, ipſosque Clyſteres domeſticos & emollientes, ſi fieri poteſt, ex ſola ▽a dulci, butyro leviter ſalito & 🝆eo Lini paratos, nec non potulentorum depravatorum correctionem mediante coctione cum pane, raſura Liquiritiæ, Paſſul. majoribus, Sem. Aniſi, vel Fœnic. item filtrationem & additionem aliquot guttularum Spir. ⦶i, ⊖is, aut ⊕li, tam ſimplicium, quam dulcificatorum.

§. XIII.

Inter *ſecundæ claſſis* morbos, navigantibus potiſſimum ex indole diætæ ſolennes, primum jure meritoque locum occupat *Scorbutus*, partes non ſolum fluidas, ſed & ipſas tandem ſolidas occupans, inquinans, corrumpens atque depaſcens, variosque alios affectus ſucceſſu temporis inducens, vel ſaltem concomitans, eoque ipſo magis adhuc exacerbans. Signa ejus, cum præ omni-

omnibus aliis, malum hocce noſtros in ſpecie Ruſſos frequentiſſime ſub maritimis itineribus affligat, usque adeo cuilibet claſſiario nota ſunt, ut ob chartæ & temporis anguſtiam fuſiore eorundem recenſione facile ſuperſedere, atque ad cauſarum potius indagationem & methodi medendi demonſtrationem progredi queam. Eminet autem ex illarum numero inprimis noxia illa aëris marini qualitas, quippe qui non ſolum, dum variis perniciofis effluviis, maxime autem ſalinis, muriaticis & fœtidis abunde refertus eſt, hacque ratione plurima illorum ſub inſpiratione ſimul humoribus communicat & hos ſucceſſive inſpiſſat & acriores reddit; ſed &, dum concurrente frigiditate & craſſiori humiditate ordinariam tranſpirationem impedit & fere in totum ſupprimit, eximiam utique inducendo & accelerando huic affectui ſuppeditat occaſionem, quæ dein per alimenta ipſa & potulenta navigantibus familiaria adhuc facilius in actum deducitur. Conſiſtunt enim illa, uti ex parte etiam ſuperius jam indicavimus, in pane craſſo, indurato, vel etiam bis cocto, raro debite fermentato, adeoque utplurimum mucido & fracido, varii generis carnibus, vel fumo induratis, vel ſale conditis, inprimis autem piſcibus eodem modo conſervatis, non niſi viſcidum, glutinoſum & ſalſuginoſum chylum ſuppeditantibus, item fructibus leguminoſis, caſeo & butyro rancido, aliisque dyſpeptis; hæc vero vel vinoſa, vel cereviſiaria, vel aquoſa ſunt, & quidem ſingula fere ad corruptionem acrem, acidam & fermenteſcentem, imò, ob diuturnitatem itineris aërisque crebriores mutationes, non rarò etiam fœtidam &

putridam pronissima, ad quam corrigendam, aut saltem noxios abinde pertimescendos effectus quodammodo præcavendos, communiter sat magnam spiritus vini quantitatem interponere & superingurgitare solent, quod inprimis Russis nostris perquam solenne est, sed plerumque infausto, imo interdum funesto cum effectu, quoniam peregrina ista, copiosius jam jam in corporibus ipsorum accumulata salia, mediantibus hisce spirituosis subinde magis resolvuntur, exaltantur & commoventur, ut dein major non solum humorum acrimonia ac spissitudo, sed & gravior vasorum atque viscerum exsiccatio, infarctus atque obstructio subsequantur, sicque non tantum infensissimus iste sanitatis navigantium hostis, Scorbutus nempe, vires & incrementa perniciosa abinde capiat, sed & pluribus aliis periculosis & perniciosis affectibus porta aperiatur, quos fusius jam jam recensuit Clariss. KÖLICHEN in *Actis Med. & Philos. Haffniens. Ao. 1679. Observ. 118. p. 313.*

§. XIV.

Eandem quoque originem, sanguinis nempe visciditatem, salsedinem & acrimoniam, ex depravata victus ratione dependentem, agnoscunt adhuc complures alii navigantibus communes, licet non semper adeo frequentes morbi, speciatim vero dirissimi illi *dolores arthritici*, tam vagi, quam fixi, innumeris adhuc symptomatibus plerumque stipati, & pro diversitate subjectorum atque temperamentorum, nec non complicationum cum aliis causis morbificis, diversimode ludentes, variisque modis miseros navigantes gravius utplurimum, quam alios, excruciantes, & vix unquam

aliqua

aliqua saltem ratione remittentes, nedum plenarie cessantes, nisi ubi diæta ista inconveniens in meliorem & paulo accuratiorem mutata fuerit, quod tamen, quamdiu per æquora adhuc vehuntur ejusmodi ægrotantes, sperare haud licet, quoniam, quod inprimis valdopere dolendum est, rarissime talibus simul instructæ sunt naves alimentis, quæ pro adornanda decumbentium & convalescentium diæta necessaria atque proficua forent; hinc etiam, teste experientia, si diuturniora fuerint talia itinera, nec interdum pro obtinendo isto scopo ad littora naves applicare liceat, complures ita afflictorum vel morti occumbunt, vel sub hac morborum tyrannide usque adeo discruciantur, ut nunquam postmodum pristinam sibi iterum promittere aut recuperare queant sanitatem: Humores enim jam jam inquinati tunc quovis fere momento novis impuritatibus obruuntur, & necessariæ secretiones & abstersiones in visceribus magis magisque turbantur, imò supprimuntur, subsequente simul horum organorum graviori debilitatione, unde tandem nil nisi pessima emergere possunt consectaria, inprimis vero, si prædicta acriora salia largius tandem intra articulorum ligamenta secedunt, stagnant atque subsistunt, tunc eadem non solum laudabili sua humiditate unctuosa destituuntur, sicque exsiccantur, contrahuntur & duriora atque rigidiora redduntur, ut dein ad motum prorsus inepta evadant; sed & insuper ob salium istorum cum lympha ibidem transeunte intimiorem commixtionem, ac tandem subsequentem concretionem & serositatis aqueæ exhalatio-

nem,

nem, *tophos*, *nodos* & *gummata* in illis regionibus producunt, cum majori partium contractura & hanc demum excipiente totius membri aridura.

§. XV.

Eadem fere tragœdia luditur, si impuritates ejusmodi salinæ atque tartareæ magis versus interiora organa colatoria, seri secretioni & conversioni in urinam potissimum destinata, deturbantur, siquidem tunc facile ibidem cum transeuntibus tenerioribus mucilaginosis atque terrestribus particulis coalescunt, & prius sabulosa, tandemque *calculosa concrementa*, immenso dolorum agmine pariter stipata, formant atque producunt. Quod si vero contingat, ut forsitan ratione ætatis, temperamenti & prægressi vitæ generis in quibusdam navigantium naturalis viscerum tonus & robur ordinarium sub tali victus ratione non statim eximie lædatur, neque etiam tota sanguinis massa impuritatibus istis plenarie inquinetur, sed hæ potius â nobilioribus partibus ad ignobiliores, & ab internis ad externas propellantur & deferantur, tunc plerumque *scabiosæ* & *fœdæ ulcerosæ* ibidem emergunt *corruptiones* partiumque erosiones, non quidem adeo periculosæ, sed tanto magis rebelles & refractariæ. Et huc quoque pertinet illa *scabiei ferinæ & contagiosæ* species, quæ *Sarna* Portugalensibus dicitur, atque juxta relationem *Pauli Anton.* ZUCHELLI *de Gradisca*, si semel incrementa quædam sumsit, plerumque dein usque adeo per totum se se extendere solet corpus, ut, Lepræ Arabum ad instar, omnia viscera & singulas ejus partes occupet, suamque inprimis originem qualitati aëris salinæ & admodum

craſ-

crassæ, (cui etiam navigantium diæta simillima est,) secundum propriam incolarum confessionem & observationem, unice debeat.

§. XVI.

Quo ergo ab hisce malis gravissime afflicta navigantium sanitas, quantum possibile est, iterum liberetur & restituatur, eo ante omnia allaborare convenit, ut tam aëris prava constitutio, quam victus ratio quodammodo corrigatur, hujusque errores, in quantum circumstantiæ id ipsum permittunt, sedulo evitentur. Pro correctione aëris, præter moderatum & cujuslibet temperamento ac consuetudini proportionatum tempestivum fumi tabaci usum, quo communiter superflua vitiosa humiditas cum saliva exturbatur, insimul quoque suffimigia ê Ligno & baccis Juniperi, pulvere pyrio, Succino, Thure, Mastiche, aliisque, in contignationibus navis & ægrotantium cameris subinde excitanda, conducunt. Potulenta corrupta, aut impura, non solum filtratione & præcipitatione, ut supra adduximus, sed & affusione succorum ex herbis antiscorbuticis expressorum, aut harum quoque in iisdem maceratione, optime corriguntur; inter alimenta vero in specie panis mucidus exsiccatione, contusione & commixtione cum seminibus carminativis, carnes nimium salitæ, aut fumo induratæ, paulo diuturniori maceratione in aqua dulci, coctioni earundem præmittenda, ita ad minimum præparari possunt, ut minus noceant. Cum autem summe refractarium hocce malum solis diæteticis remediis vix unquam extirpari queat, aut iisdem cedere soleat, hinc insuper quoque pharma-

 ceutica

cevtica in auxilium vocanda erunt, viſcoſam nempe & grumoſam iſtam ſanguinis ſpiſſitudinem incidentia, reſolventia & attenuantia, ſimulque heterogeneas illas impuritates acres atque ſalinas abſtergentia & per conſueta emunctoria eliminantia, qualia, præter ordinaria *evacuantia univerſalia*, purgantia nimirum, diaphoretica & diuretica, inprimis ſunt ſpecifica illa *antiſcorbutica*, tam calidiora & magis volatilia, quam temperata, pro cujusvis ægri conſtitutione & temperamento ſeligenda, quæ alias circa loca maritima ſponte & tanta in copia, ex ſpeciali divina providentia, creſcunt, quanta vix unquam alibi obſervatur. Eminent autem ex his ſpeciatim Radix Armoraciæ, noſtris præcipue Ruſſis admodum uſitata & perquam proficua, ut & Raphanus ruſticanus, Herbæ Cochleariæ & Acetoſæ, quæ in ſterili cæteroquin Grœnlandia, ubi endemium & qu aſi domeſticum eſt hoc malum, conjunctim & tam copioſe proveniunt, ut etiam greſſus viatorum impediant; item Beccabunga, Trifolium fibrinum aquaticum, Sedum minus, Centaurium, Chamædris, Chamæpytis, Abſynthium, Chelidonium minus, Fumaria & Pimpinella, quæ tam in Eſſentiarum, Extractorum, Pulverum, Electuariorum & Pilularum; quam Juſculorum, Infuſorum & Decoctorum forma, additis inſuper in refracta doſi Lignis Saſſafr. Junip. & Gvajaci, commodiſſime exhiberi poſſunt, quoniam hoc ipſo ultimo modo, ob dilutiorem talem formam & menſtruum aquoſum, non ſolum ad omnia vaſa, etiam ſubtiliſſima, intimius penetrant, lentorem M. S. viſcidum & eidem implicata Θia acida heterogenea diluunt, ad ſeceſſio-

nem

nem disponunt, abstergunt, & ita per ordinaria colatoria secreta, tandem expellunt, sed & insuper ♀eis, balsamicis & ⊖inis acribus suis particulis tonum viscerum omnium roborant, eorundemque functiones & digestiones egregie adjuvant, tanto magis, si pro ratione circumstantiarum & conditionis ægrotantium alia insimul remedia, ad eundem scopum collimantia, videlicet ⊖ia media & digestiva, cum absorbentibus, ♂ialibus & cinnabarinis remixta, item Tincturæ ♂ii & ♀i, Eff. Lignor. Gum. ✱ci, Succini, ⁀tus C. C. rectif. bezoard. Buff. Viper. ⊖is ✱ci, Cochlear. aperit. Penoti, proportionatis dosibus adduntur & interponuntur.

§. XVII.

Proinde etiam Radices Napi, & inprimis Gotlandici, utpote dulciores & acres nonnihil, solidiorisque substantiæ, nec adeo flatulentæ indolis, eximie, & quasi specifice contra Scorbutum laudantur â THOMA KINGO, in *descriptione Insulæ Gotlandiæ*, idque potissimum â manifesto in dulcedine calore, scorbuticorum illuviei contrario, dependere autumat BARTHOLINVS in *Actis Hafniens. Volum. IV. p. 127.* & quanquam insimul illos Napos, quos terra Hafniensis infelicius profert, tantas laudes haud mereri ingenue fateatur, plurimas tamen reliquarum herbarum, quæ eodem solo emergunt, aliquid alexipharmaci secum vehere contra inquilinam Scorbuti labem, experientia edoctus adserit. Hinc etiam ex iis *Aquam antiscorbuticam* insignium virtutum composuit OLAVS WORMIVS, quæ adhuc in Hafniensibus officinis prostat, multorum votis expetita & usu maxime probata. Pararunt etiam priori seculo Me-

dici Hafnienſes ex ſolo Naſturtio ſylveſtri, ſive Thlaſpi, 🜔e volatili balſamico & antiſcorbutico egregio prædito, *Spiritum* quendam *eſſentificatum*, quem, cum prædicta *Aqua antiſcorbutica Wormii* exhibitum, reliquis omnibus palmam præripere, idem ille adſeverat BARTHOLINUS *l.c.* Interim ſi forſitan graviora quædam Scorbuti ſymptomata propriam urgeant curam, eodem fere modo iisdemque remediis illa profligari aut ad minimum mitigari poterunt, inprimis autem ad gingivarum corruptionem, ſub hoc malo admodum frequentem, inhibendam, Collutiones oris & faucium cum Decocto Scordii, Salviæ, Card. ben. Cochlear. & Sedi minoris, mediante ipſa aqua marina parato & Melle Roſar. pro lubitu edulcorato; contra ſcabiem autem ferinam, nec non ulcera ſordida & contracturas, Decoctum Sedi minoris cum cereviſia paratum, tam lavamenti, quam fomenti forma uſurpatum, optime convenient. Tandem paucis ſaltem adhuc morbi cujusdam, navigantibus ex *victus ratione* perquam familiaris, adeoque ad ſecundam hancce claſſem ſimul ſpectantis, *febrium* nempe *intermittentium*, mentionem injicere lubet, quod nimirum eædem inprimis admodum rebelles & pertinaces exiſtant, ob cauſam materialem majora fere quotidie incrementa capientem, aut ſaltem, quamdiu navali ejusmodi diæta gaudent ægrotantes, vix unquam plenarie ê corpore proſcribendam; hinc etiam in illarum cura cautiſſime cum antifebrilium vulgarium uſu procedendum, & potius digeſtivis, abſtergentibus, incidentibus, ſtomachicis & evacuantibus repetitis continuandum erit, donec vel ex horum uſu

ceſſent,

cessent, vel, absoluto itinere, convenientiori Diæta tales febricitantes recreare liceat.

§. XVIII.

Præter digestiones autem primarum viarum notum etiam est, quod, ob frequentissimas & subitaneas continuo fere occurrentes aëris mutationes, plerumque etiam *transpiratio* gravissime perturbetur & impediatur, indeque varii morbi, ad *tertiam* spectantes *classem*, oboriantur, inprimis autem *Dysenteriæ* & varii generis *Febres*, continuæ nempe, acutæ, malignæ & contagiosæ, quin ipsa demum Pestis, quæ omnes insuper adhuc deterioris indolis existunt, majoresque paroxysmorum exacerbationes, protractiones, multiplicationes & mutationes, nec non rariores & difficiliores crises, præ iis, quæ in terris alias occurrunt, exhibere solent, ob innumeros nempe, tam prægressos, quam adhuc continuantes diætæ errores, humorum graviorem acrimoniam & viscitatem, ac impeditiorem necessariæ transpirationis successum. Hinc in cura ipsarum necesse utique est, ut ad causas istas specialiores & manifestiores inprimis respiciatur, iisque in tempore convenientibus remediis resistatur, & quidem in *Dysenteria*, præmissa debita abstersione cum Rhabarbaro, vel etiam Rad. Ipecacuan. absorbentia, temperantia, diapnoica, mucilaginosa & lenientia alias usitata, hic quoque conveniunt, evitando simul positive adstringentium usum, &, postulante tandem necessitate, mitioribus saltem tonicis & roborantibus torminosas ejusmodi excretiones iterum compescendo. In *febribus* autem, pro diversa tam ipsarum, quam ægrotantium

condítione, modo evacuantibus, tam Vomitoriis, quam purgantibus, ſupra allegatis, modo V. Sne, ſi eandem circumſtantiarum ratio admittat, & tandem alterantibus, temperantibus, diapnoicis & antifebrilibus ſelectioribus, pugnandum & reſiſtendum erit, ita tamen, ut debito tempore & congruo ordine ſingula hæc in uſum vocentur, minime autem præcipitanti & intempeſtiva ipſorum applicatione morbi tales, in ſe jam ſatis ſontici, pejores reddantur. Sic enim V.S. ſi legitima ejus indicantia adſint, nullaque ſuſpecta contra indicantia eandem prohibeant, ſtatim inſtituenda, imo urgente neceſſitate etiam repetenda erit; an vero eadem abſolute in omnibus, maris culpa febricitantibus, juxta COCKBVRNII ſententiam, *Tr. de affect. marinis*, proficua ſit, merito dubitamus, cum, licet hac ratione vaſa ſanguifera quodammodo depleantur, atque neceſſaria humorum ad motus proportio reſtituatur, inſimulque moderata tranſpiratio, alias durante navigatione, ob aërem adeo craſſum & frigidum, admodum impedite ſuccedens, promoveatur, minime tamen ſimplex ſemper adſit plethora, ſed ſæpiſſime Cacochymia viſcida, vel ſcorbutica concurrat, quæ ſane aliam prorſus medendi methodum, quam depletoriam talem, requirit. Reliqua autem quod attinet medicamenta, his præmiſſis tandem ſubjungenda, illa pro indicantium ratione ſeligi poſſunt, nempe ſi absque malignitate & contagio occurrant tales febres, tunc ⊕um chryſtalliſ. Lap. Prun. Crem. & Chryſt. ♀i, ♁ diaphor. Bezoard. min. C. C. phil. ppt. Mater. Perl. Oc. ♋. Conch. citrat. Corall. r. ppt. Eſſ. alexipharm. Stahl. TRa bezoard.

Wed.

Wed. & Mich. MRa simpl. c. & sine Camph. Ess. C. B. Cent. min. ♎tus ☉i dulc. aliaque commendari merentur; si vero miasma quoddam malignum simul complicatum sit, tunc quoque reliqua alexipharmaca, ratione & usu sæpius jam jam comprobata, videlicet Lap. bezoard. Or. & occid. Lap. de Goa, Piedra del Porco, Margar. Or. ppt. pulvis cephal. Mich. & bezoard. Wed. in usum vocanda, aut prioribus istis conjungenda erunt.

§. XIX.

Tandem quoad *quartæ classis* morbos, navigantes quoque sæpius ab *inclementia frigoris*, quod in locis maritimis, ob salsedinem & crassitiem atmosphæræ, gravius semper, quam in terris, inprimis circa Zonas frigidas, observatur, ita læduntur, ut vel membra quædam extrema, cartilaginosa & tendinosa, sublato repente ibidem motu & circulo sanguinis, & oborto exin Sphacelo, veluti aures, nasos aut digitos, perdant, vel internam visceris alicujus labem, quam dein Asthmata, Phthisis & Hectica presso pede excipiunt, sibi contrahant, vel etiam vitam ipsam amittant, uti in Grœnlandia, Nova Zembla & juxta montes Islandicos non rarò contingit. Sic quoque ob hanc pariter, ac alias ex Diæta desumendas causas, variis *oculorum morbis*, inprimis Ophthalmiis, visus hebetudine, imo tandem cœcitate affliguntur navigantes, speciatim iter versus Amboinam, Bandam & Moluccas Insulas facientes, teste BONTIO *Lib. II. Hist. nat. Cap. 16.* Præter enim aëris conditionem, cujus injuriis caput & oculi præ cæteris exponuntur, item victum crassum, abusum allii & cepa-

rum,

rum, imo etiam Oryzæ, juxta modo allegati Auctoris obſervationem, quibus humores oculorum nimium inſpiſſantur, eorundemque tenerrimæ glandulæ & vaſcula obſtruuntur, etiam ſplendor undarum, pariter ac ille nivis, notante TAVERNIER *Itinerar. Perſic. Lib. I. cap.* 2. oculis ipſorum perquam noxius obſervatur. Ut autem magis adhuc malorum iſte cumulus adaugeatur, varii quoque generis *inſecta* accedunt, pediculi nempe non ſolum & pulices, ob neglectam corporis munditiem & indumentorum alternationem, ſed & vermes, aliaque. Sic enim in multis Americæ locis peculiaris inſectorum ſpecies, pulicibus fere ſimilis, occurrit, quæ ſub unguibus manuum pedumque primum ſe ſe occultare, dein carnem & oſſa cum ingenti prurітu, ardore & inflammatione ibidem erodere ſolent, ut, niſi tempeſtive iterum educantur, membra ipſa ſphacelata reſcindere neceſſe ſit. Proindeetiam PISO *Hiſtor. nat. Braſil. Lib. II. Cap.* 16. aliique referunt, tam copioſa atque maligna, juxta æquatorem inprimis, navigantes infeſtare & obruere inſecta, ut neque alimenta, nec corpora ſua ab illorum noxis defendere, imo haud præcavere queant, quo minus eadem vel viventia, vel ipſorum ſeminia, unacum alimentis & potulentis inopinato deglutiantur, unde dein quandoque intra carnem talium ſubjectorum vermes naſcuntur, quem ſtatum Arabes *venam Medinenſem* appellant. Vid. WELSCHII *Exercit. ſpec. de vena Medina.*

§. XX.

Quod autem modum, ſanitatem navigantium ab ejusmodi injuriis liberandi, attinet, *frigoris inclementia*

ex-

externe convenientibus vestimentis, pellibus inprimis subductis, & motu corporis; interne vero antiscorbuticorum & calefacientium, nec non Vini generosioris & ♁tuosorum moderato usu, arceri potest. Membra vero abinde tacta aquæ frigidæ immergenda, aut nive tegenda sunt, subsequente diligenti frictione, & interno resolventium, diaphoreticorum & balsamicorum usu. *Oculorum læsiones* imminentes averti possunt muniendo eos panno quodam tincto retiformi, vel paropiis vitreis, & evitando cibos supra recensitos; actu vero præsentes tolli debent, præmisso universalium evacuantium usu, moderatis resolventibus & stagnans serum viscidum discutientibus, subjunctis tandem Collyriis tonicis & roborantibus, satis jam notis. *Insectorum* denique & *vermium* incommoda declinari possunt, indusia diligenter mutando, eaque in ipsa aqua marina lavando, pedes tibialibus & calceis probe muniendo, aut Decocto Absynth. Allii & Scord. nec non Vini camphor. frequenter abluendo, Camphoram vel Crocum in sacculo de collo suspendendo, aut sub axillis gestando, vestiumque plicas unguento mercuriali illinendo; quodsi vero per cutem jam jam penetraverint, statim prudenter & caute extrahenda, & loca læsa Oleo Therebinth. Picis, Lauri, Spicæ, vel pingvedine piscium illinenda sunt. Contusiones denique, luxationes, vulnerationes & membrorum fracturas, quæ navigantibus inter tot labores & procellas frequentissime obtingunt, lubentes heic prætermittimus, quoniam partim ad Chirurgiam magis spectant, partim etiam nihil peculiare circa easdem occurrit.

§. XXI.

Agmen horum malorum claudat nunc medela *famis* atque *sitis*, utpote quæ navigantes gravius quandoque, ac ullus hactenus enumeratorum morborum, affligere solent. Potest autem, ingruente alimentorum defectu, latrantem stomachum aliquamdiu sedare crusta panis cum Sale & Allio trita, item particula Theriacæ per intervalla cum ♁Vini sumpta, vel haustus solius ♁Vini, aut vini generosioris, si haberi potest, aut denique Nicotianæ fumus, vel masticatio, quippe quibus non solum stimulantis gastrici succi acrimonia corrigitur, sed & vigor humorum & ventriculi tonus conservatur. Post perpessam autem longiorem inediam cavendum est, ne subita & nimia repletione damnum irreparabile ipsorum valetudini inferatur; hinc confert refectionem â jusculis inchoare, & restitutis ita humoribus ac succo gastrico, ad solidiorem cibum progredi, ea tamen quantitate, quæ infra satietatem potius subsistat, quam illam æquet, aut prorsus excedat. *Sitim* denique mitigare poterunt succis acidulis regni vegetabilis, nempe Berberum, Ribium, Citri, Acetosæ, item Nitro, aut pulveris pyrii particula linguæ aridæ imposita, nec non Liquiritia, Passulis majoribus & minoribus, crebrius masticandis, imo globulis plumbeis in ore agitandis, utpote quæ, alliciendo salivam, sitim palliative ad minimum tollunt. Qui sumtus impendere possunt, curent sibi conficiendas tabulas ex Crem. ♀i, Succo Citri & Berber. cum s. q. Sachari, quæ pariter, si non plenarium, tamen palliativum præbere possunt auxilium.

TANTUM.

QVum TIBI pro meritis titulus contingit honoris,
Et quæ Neptunus fert mala, nota facis;
Gratulor atque opto semper felicia quævis
In terraque TIBI, faustaque cuncta mari.

Paucula hæc gratulabundus deproperabat
PRÆSES.

DIe Schiffahrt ist fatal gar offt vor viele Leute,
Nachdem sie diesem Holtz ihr Leben anvertraut,
Denn manche werden kranck, ja gar des Todes Beute,
Ob gleich die Schiffe sind zu unsern Nutz gebaut;
Inzwischen wollen wir dieselbe nicht verachten,
Ein Medicus wird schon nach Rath und Hülffe trachten.

Hoch-Edler/dieß hast Du mit Klugheit schon bewiesen,
Als von der Schiffer-Cur Du rühmlich disputirt,
Gerane hat Dich nun mit ächten Lob gepriesen,
Da mit dem Doctor-Hut Hygea Dich geziert,
Und diesen Deinen Fleiß wird jederman erkennen,
Dazu aus Billigkeit den klugen Seebach nennen.

Hiermit wolte sich dem Hoch-Edlen Herrn Respondenten bestens empfehlen dessen Opponens,

Johann Hieronymus Kniphof/
Med. D. & Pract. Erff. Acad. Cæs. Nat. Curios. Collega.

Indem Du ietzo zeigst wie Schiffenden zu dienen,
Wenn sie gesund und kranck durch Fluth und Wellen gehn;
Indem nach Müh' und Fleiß die Lorbeern der Hyginen
Mein Bruder! höchst-vergnügt auf Deinem Haupte stehn;
So hat von Pflicht gereitzt, von Freude angetrieben,
Hertz, Feder, Kiel und Hand, den Wunsch hieher geschrieben:
GOtt seegne Deine Cur zu Schiffe, See und Land,
Und mache Deinen Ruhm durch vieler Heyl bekannt.

So wolte seinem geliebten Brüder zur erlangten Doctor-Würde erfreut gratuliren

Heinrich Ernst Seebach, Not. Publ. Cæs. & J. U. Cand.

ÆOle claude notos ventosque reconde furentes,
Adspiret Zephyrus, navigerumque mare
Impleat ac flatu semper sua vela secundo,
Russorum donec littora tangit onus.
Quem quoque nunc vehitis fluctus deducite salvum,
Integra quo salvo gloria vestra manet;
Hic etenim docuit morbos depellere diros;
Qui pelago vectos corripuisse solent.

His Domini Neo-Doctoris sempiternæ benevolentiæ optime se commendare voluit

ABRAHAM JOHN,
Lignit. Siles. M. C.

)o(